USNESENÍ

Okresní soud v Příbrami jako soud pro mládež rozhodl samosoudkyní Mgr. Michaelou Kalnou ve věci

nezletilého: [redacted], narozený [redacted]
trvale bytem [redacted]

zastoupený opatrovníkem Mgr. Michalem Janíkem
advokátem se sídlem Pivovarská 15, 261 01 Příbram II

syn rodičů: [redacted], narozená [redacted]
bytem [redacted]

[redacted], narozený [redacted]
bytem [redacted]

za účasti: **Okresní státní zastupitelství v Příbrami**

Městská část Praha 4, OSPOD

o zrušení ochranné výchovy,

takto:

I. Ochranná výchova, která byla nezletilému [redacted] nařízena rozsudkem Okresního soudu v Příbrami jako soudu pro mládež, ze dne 27. 6. 2022, č. j. 15 Rod 1/2021-91 se zrušuje.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Opatrovníkovi Mgr. Michalu Janíkovi, se přiznává odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 12 342 Kč.

Odůvodnění:

1. Nezletilému [redacted] byla rozsudkem Okresního soudu v Příbrami jako soudu pro mládež ze dne 27. 6. 2022, č. j. 15 ROD 1/2021–91, mimo jiné uložena ochranná výchova s odůvodněním, že [redacted] se dopustil jednání vykazujícího znaky závažného činu jinak trestného v takovém psychickém rozpoložení, kdy byl ovlivněn postavou Jeff the Killer, který rovněž ubližoval druhým lidem nožem. I přesto, že bylo signalizováno, že se může dopustit závažného jednání, nebyl jeho stav řešen natolik efektivně, aby se podařilo incidentu zabránit. Péče matky byla odborníky hodnocena jako hyperprotektivní, tedy byla hodnocena jako matka, která [redacted] nadměrně chránila a omlouvala jeho pochybení, byť k tomu nebyl objektivně žádný prostor. U [redacted] byla diagnostikována [redacted]. Tato diagnóza na [redacted] klade nároky v podobě odpovídající seberegulace, čtení svých pocitů, nálad a afektů a předcházení jejich projevení nežádoucím směrem, především ve formě agrese vůči sobě či okolí. Bylo nezbytné, aby si byl [redacted] těchto skutečností vědom,

získal náhled a zbavil se některých nežádoucích technik v podobě manipulativního jednání, citového vydírání a podobně. Uložením ochranné výchovy měla být zajištěna řádná výchova nezletilého na jedné straně a na straně druhé byla uložena jako reakce na čin jinak trestný, kterého se [redacted] dopustil. Rozsudek nabyl právní moci dne 31. 8. 2022.

2. Dne 31. 1. 2024 podal [redacted] návrh na zrušení ochranné výchovy, která byla u nezletilého nařízena, s odůvodněním, že [redacted] je klientem [redacted] od 4. 11. 2022, od té doby, co byl přemístěn z [redacted]. Jeho adaptace v zařízení probíhala standardně. [redacted] byl od začátku pobytu umístěn ve skupině pro chlapce s uloženou ochrannou výchovou. Ve škole i v rámci výchovného bloku je tato skupina oddělena od ostatních dětí, které mají nařízenou ústavní výchovu. Po celou dobu pobytu jsou ve skupině přítomni většinou další 2–3 chlapci, na které je [redacted] zvyklý. Až na drobná neporozumění a občasné dohady jsou vztahy ve skupině bezproblémové. Veškeré drobné konflikty postačilo řešit napomenutím, vysvětlením adekvátního chování. [redacted] plně respektoval pozici pedagoga. Zpočátku pobytu, v prvním pololetí školního roku 2022/23, se v chování [redacted] vyskytovaly výkyvy, které byly ovlivněny momentální náladou a nestabilním psychickým rozpoložením. Stávalo se, že [redacted] na sebe chtěl upozornit často nevhodnými projevy, konkrétně rozhovory na nevhodné téma, případně prvky slovní agrese, negace plánovaných vzdělávacích a výchovných činností. Po poměrně krátké době se podařilo jednotným pedagogickým a psychologickým působením, spolu s aktivním přístupem nezletilého, jeho chování v této oblasti korigovat. Během druhého pololetí školního roku 2022/23 a v prvním pololetí školního roku 2023/24 bylo chováni nezletilého stabilizované. K výkyvům nálad a k nevhodnému chování již nedocházelo. [redacted] prosperuje v rámci zařízení bez větších problémů. Aktivně se zapojuje do výchovného programu, postupně se zlepšil v různých dovednostech, zejména ve sportovních a v pracovních činnostech, ve kterých postrádal sebevědomí. Naučil se zvládat zátěžové a konfliktní situace. V případě tenze se umí ovládnout, kompenzovat napětí nacvičenými technikami a činnostmi. Za dobu pobytu se nedopustil žádného útěku ani trestné činnosti. Zařízení komplexně zhodnotilo, že pominuly veškeré okolnosti, pro které byla uložena ochranná výchova. Její účel byl naplněn. Pokud jde o zdravotní stav nezletilého, zůstává [redacted] v péči pedopsychiatra. Bylo mu uloženo ochranné léčení v ambulantní formě, které vykonává u ošetřujícího pedopsychiatra MUDr. [redacted]. Ve škole je žákem devátého ročníku základní školy při zařízení. Jeho výsledky ve škole jsou nadprůměrné. Baví ho předměty jako přírodopis, anglický jazyk a výchova ke zdraví. Školní povinnosti si plní vzorně. Je pravidelně v kontaktu s rodinou. Téměř každý víkend jezdí na povolenky. Vrací se v pořádku a ve stanovených termínech. Rodiče žijí odděleně, oba se zařízením aktivně spolupracují. Na případové konferenci bylo dohodnuto, že bude podán návrh na zrušení ochranné výchovy ke dni ukončení povinné školní docházky.

3. Okresní státní zastupitelství v Příbrami, opatrovník nezletilého, rodiče i nezletilý navrhli podanému návrhu vyhovět a uloženou ochrannou výchovu zrušit.

4. Městská část Praha 4, OSPOD, navrhla, aby soud postupoval podle § 23 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a podmíněně umístil nezletilého mimo výchovné zařízení, konkrétně na adresu matky, za současného vyslovení dohledu probačního úředníka. Sociální pracovnice v této souvislosti poukázala na aktuální lékařskou zprávu MUDr. [redacted] z února 2024, ze které lze dospět k závěru, že u [redacted] dosud nedošlo k tak výrazné změně, aby bylo možné definitivně ochranou výchovu zrušit.

5. S tímto postupem matka nesouhlasila.

6. Nezletilý [redacted] uvedl, že ve škole ukončuje povinnou školní docházku v devátém ročníku. Účastnil se přijímacích zkoušek na Montessori gymnázium a na sociální právo a s tím, že by chtěl

Shodu s prvopisem potvrzuje Štěpánka Valachová.

nadále studovat. Pokud by mohl bydlet u matky, mohl by pravidelně docházet na střední školy, kam se hlásí. U matky se rozhodně cítí lépe než v ústavu. Tráví nepravidelně víkendy u otce i u matky v rámci propustek. U matky se cítí doma a i s otcem navázali odpovídající vztah. Pokud by došlo ke zrušení ochranné výchovy, byla by to pro něj velká změna k lepšímu. Velmi ho baví turistika do přírody. V ústavu má pocit, že poslední dobou na výlety nejezdí. Vyjádřil se k incidentu, který byl popsán v lékařské zprávě MUDr. [redacted]. Se svou skupinou šli do posilovny. Po cestě zpátky se střetli s jinou skupinou, které se snažil vyhýbat, protože ho její členové zdálky provokují. Mají na něj verbální narážky. Jeden z těch kluků k němu přišel nepříjemně blízko a jeho reakce byla taková, že mu říkal, ať jde pryč. Nic mu neudělal, jen chtěl, aby ho nechal být. Ten kluk mu vyhrožoval, že si ho najde a zbije. Byl to narkoman. Frustrovalo ho vědět, že kdyby neužíval návykové látky, choval by se jinak. Řekl mu na to, ať jde do prdele a pak toho litoval. Podle návrhu MUDr. [redacted] sepsal referát, kde jasně a zřetelně uvedl, že se s narcismem neztotožňuje a že jednal pod nátlakem emocí. Když pak toho kluka potkal na chodbě, omluvil se mu. Měl si dát pozor na jazyk. Na to mu ten kluk odpověděl, že omluvu přijímá, a také se mu omluvil. Pak už to bylo v pohodě. Byl to pro něj odstrašující případ pro to, aby takhle už nikdy nereagoval. Nastavil si úplně jinak morální hodnoty. Pokud jde o ochrannou výchovu, domnívá se, že přinesla odpovídající efekt. Bylo to díky tomu, že byl ve skupině, kde byl malý počet lidí a maximálně se mu věnovali. Pochytil nespočet dobrých zkušeností. Setkal se s inteligentními učiteli, od kterých se hodně naučil. Byl tam dostatečně dlouhou dobu. Rád by spolupracoval s [redacted], který je zaměřen na lidi s hraniční poruchou a emoční labilitou, což je pro něj ideální. Bude to fungovat jako skupinová terapie, což je pro něj přínos. Pomůže mu to socializovat se a plně fungovat ve společnosti. Ve škole má rovněž velmi kvalitní vztahy s učiteli. Považují jej za reprezentanta třídy. V případě jakéhokoliv incidentu dokáže nejlépe popsat, co se stalo. Učitel to pak na základě informací, které od něj má, prokonzultuje s personálem. Ve třídě nezažil pocit agrese, pouze pocit strachu. Bylo to na začátku pobytu. V důsledku toho vzal židli a hodil s ní o zem. Poučil se z toho. I ostatní děti ho chválily, že udělal velký pokrok a že tyto záchvaty téměř vymizely.

7. Matka v rámci své výpovědi uvedla, že je v kontaktu se zařízením [redacted] a případně by zkontaktovala teen terapii, která se zabývá dětmi s agresí. [redacted] pracuje nejen s dětmi, ale i s rodiči, aby věděli, jak správně k dětem s projednávanými problémy přistupovat. Pro případ zrušení ochranné výchovy je třeba řešit otázku jejího bydlení, neboť má k dispozici malou garsoniéru, kterou by buď uzpůsobila potřebám syna, ale raději by získala byt s pokojem navíc, aby měl [redacted] k dispozici své soukromí. Očekávají výsledky výběrového řízení na střední školu a podle těchto výsledků budou řešit bydlení v blízkosti školy. Udržuje kontakt s [redacted], kde je domluveno, že pokud by byl [redacted] ve stavu, kdy není schopen fungovat, je možné ho zde na týden hospitalizovat a využít jejich odborníků, psychiatra a psychologa. Domnívá se, že [redacted] ji oproti předchozímu období, kdy se řešilo nařízení ochranné výchovy, vnímá jako výchovnou autoritu. Svých chyb ve výchově si je vědoma. Má odpovídající náhled. Záleží jí na [redacted] a přeje si, aby řádně fungoval.

8. Z výpovědi otce vyplývá, že jeho přístup k [redacted] se během doby nezměnil. Má za to, že je jediný, kdo na něj platí. Snaží se ho vychovávat láskou k přírodě a ukázat mu, že život má řadu krásných stránek.

9. Oba rodiče shodně uvedli, že jsou rozvedeni. Pro dobu po rozvodu byly poměry nezletilého [redacted] upraveny tak, že byl svěřen do výlučné péči matky. Jsou schopni se domlouvat.

10. Sociální pracovnice popsala spolupráci s rodinou [redacted]. Podle zákona je třeba, aby se každé tři měsíce kontaktovala jak s nezletilým, tak s jeho rodiči. Navíc probíhají mimořádné schůzky podle potřeby. Je v intenzivním kontaktu s [redacted]. Tam proběhla dvě případová setkání za účasti etopeda a psycholožky zařízení, orgánu sociálněprávní ochrany dětí a rodičů. Na tomto setkání byl koordinován další výchovný postup a hodnotí se dosavadní chování

nezletilého a případný pokrok, pokud je znát a podobně. Pravidelně také vyžaduje zprávy MUDr. [redacted]. Má k dispozici výkazy o chování nezletilého a mimořádné pedagogické zápisy při mimořádných událostech ve výchovném zařízení. Domnívá se, že přehled o nezletilém a jeho životě má tedy velmi kvalitní a sama pozoruje posun v chování [redacted] k lepšímu. Stále má však za to, že přetrvává jeho impulsivní chování, socioemoční nevyzrálost a nejistota, kterou je třeba otestovat doma. Spolupráce s rodinou sice bude pokračovat nadále tak, jak je nastavena, avšak považovala by za adekvátní, pokud by byla stanovena zkušební doba okolo šesti měsíců, během které by bylo ověřeno, že [redacted] v péči matky prospívá, je schopen dodržovat nastavenou medikaci a pokračovat ve spolupráci s odborníky. Vyjádřila obavu z nástupu nezletilého na střední školu, kde bude v neznámém prostředí, v novém kolektivu dětí. Z pohovoru s [redacted] vnímá jeho nízkou frustrační toleranci. Sám [redacted] uvedl, že ochranná výchova mu vyhovovala právě v tom, že byl ve skupině s třemi dětmi, což je úplně jiná situace, než které bude čelit se zrušením ústavní výchovy a nástupem na střední školu. Hrozí jeho selhání.

11. Provedenými listinnými důkazy zjistil soud následující skutečnosti. Z lékařské zprávy MUDr. [redacted] ze dne 12. 2. 2024 vyplývá, že [redacted] byl v dětské psychiatrické ambulanci naposledy vyšetřen dne 8. 2. 2024. Byl řešen jeho krátký, úzkostně zlobný raptus. [redacted] se setkal s výchovně problémovým chlapcem z jiné skupiny v rámci výchovného ústavu. Snažil se vyhnout konfliktu s tímto problémovým chlapcem, ale v situaci stupňujícího se tlaku neustál napadání chlapce a útoky verbální agrese byly následně reciproční. [redacted] byl ze situace rozhozený a psychicky destabilizovaný v reakci na vlastní selhání. Chování [redacted] je lékařkou hodnoceno jako impulsivní. Je patrná jeho celková socioemoční nevyzrálost, nejistota. [redacted] se jeví egocentricky zaměřený. V rámci režimových opatření je znatelné jeho větší porozumění vlastnímu chování i jeho důsledkům, ale stále se jeví jako snadno ovlivnitelný názorem druhých, jak v pozitivním, tak v negativním smyslu. S nastavením výchovných limitů se jeví celkově klidnější a přístupný limitaci chování. Respektuje pravidla, přijímá trest za vlastní negativní projev. Při vyšetření nebylo zaznamenáno nic psychotického. Chlapec je bez známek paranoidity. Přetrvává jeho zvýšená emoční a afektivní nevyrovnanost, nízká frustrační tolerance a zvýšená úzkostná pohotovost. Soudně nařízená ambulantní psychiatrická ochrana a léčebná péče má pozitivní efekt na stabilizaci jeho chování. Matku [redacted] lékařka hodnotí jako spolupracující. Má zájem převzít chlapce zpět do své výhradní péče. Byla doporučena rodinná psychoterapie a individuální a skupinová psychoterapie pro [redacted].

12. Ze zprávy o spolupráci s rodinou [redacted] ze dne 10. 4. 2024 vyplývá, že s [redacted] a maminkou spolupracují od 24. 1. 2024. Dosud mezi témata konzultací patřila příprava [redacted] na možný návrat domů, včetně jeho přípravy na přechod do nové školy. [redacted] i jeho matka jsou hodnoceni jako velmi dobře spolupracující. Dodržují vzájemné dohody.

13. Z aktuálního sdělení [redacted] ze dne 13. 5. 2024 vyplývá, že k žádné změně u nezletilého [redacted] během posledního období nedošlo.

14. Ze smlouvy o poskytování sociální služby uzavřené mezi [redacted], a [redacted] dne 9. 5. 2024 vyplývá, že [redacted] bude čerpat tuto odbornou pomoc ve formě skupinové, dílem také za účasti rodičů.

15. Podle § 93 odst. 11 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění (dále jen "ZSVM"), o zamítnutí návrhu státního zástupce, o zastavení řízení, o upuštění od uložení opatření, o změně uloženého opatření a o zrušení uloženého opatření rozhoduje soud pro mládež usnesením.

Shodu s prvopisem potvrzuje Štěpánka Valachová.

16. Podle § 24 odst. 1 písm. e) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních, je ředitel zařízení povinen dát příslušnému soudu podnět ke zrušení ochranné výchovy, jestliže bylo dosaženo účelu ochranné výchovy, nebo pominuly-li před jejím započetím okolnosti, pro něž byla uložena.

17. Při posouzení věci a návrhu orgánu sociálněprávní ochrany dítěte vycházel soud navíc ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 305/2014, podle kterého povaha řízení podle hlavy třetí ZSVM vylučuje, aby ve věci dítěte mladšího 15 let, jemuž byla uložena za čin jinak trestný ochranná výchova podle § 93 odst. 1 písm. f) ZSVM bylo analogicky použito ustanovení § 23 ZSVM, jak bylo orgánem sociálně-právní ochrany navrženo. Hlava třetí ZSVM je svou povahou občanskoprávní, z čehož vyplývá, že trestněprávní předpisy v zásadě nelze pro toto řízení použít, protože se od hlavy druhé liší zejména tím, že dopadá na osoby, které nejsou trestně odpovědné, a tudíž upravuje jiné řízení než trestní, a to řízení svou povahou opatrovnické. Právě z tohoto důvodu na řízení o činu, jehož se dopustilo dítě mladší 15 let, nelze vůbec použít prostředky trestního práva hmotného ani procesního a je možné uplatňovat jen mimotrestní právní normy. Trestní kolegium Nejvyššího soudu se tak přiklonilo k dřívějšímu rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. 8 Tz 85/2012, publikovaném pod číslem 65/2013 Sb. rozh. tr. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud konstatoval, že mezi hlavami II. a III. není vzájemná propojenost a je třeba je posuzovat jako dva samostatné soubory právních norem, které se řídí vlastními pravidly. Zrušení ochranné výchovy, která již byla vykonávána, je pak vázáno výhradně na dosažení jejího účelu.

18. Vzhledem ke skutkovému stavu, který byl zjištěn provedeným dokazováním, včetně skutečností sdělených v podaném návrhu, dospěl soud k závěru, že účelu ochranné výchovy již bylo u [redacted] dosaženo. Chování [redacted] je stabilizované. Nedochází k výkyvům jeho nálad a s tím spojeným nevhodným chováním. Naučil se zvládat zátěžové a konfliktní situace. Svou tenzi dokáže ovládnout, což projevil i v průběhu jednání soudu, které pro něj bylo velmi náročným, vzhledem k jeho intenzivnímu přání, aby soud vyhověl podanému návrhu. Co se týče incidentu, který vyplýval ze zprávy MUDr. [redacted] a který [redacted] shodně popsal ve své výpovědi, k tomu je třeba uvést následující. I z lékařské zprávy vyplývá, že se jednalo o krátký úzkostně zlobný raptus, na který [redacted] zareagoval omluvou a snahou vzít si ponaučení a znovu jednání neopakovat, a to i ve spolupráci s lékařkou. Ani tento konflikt nevedl ředitele zařízení ke změně postoje ve vztahu k naplnění účelu ochranné výchovy. Podle komplexního hodnocení, které zařízení provedlo, v případě [redacted] pominuly veškeré okolnosti, pro které mu byla ochranná výchova uložena. Ostatně ani MUDr. [redacted], u které [redacted] vykonává ochranné léčení psychiatrické v ambulantní formě, nestojí proti zrušení ochranné výchovy. Naopak. Také z její zprávy vyplývají pozorované pozitivní změny v chování nezletilého, nicméně s ohledem na všechny uvedené skutečnosti je dále indikována psychiatrická a psychoteraputická péče. S těmito skutečnostmi jsou [redacted] i matka srozuměni. Matka aktivně vyhledává odbornou pomoc pro [redacted] a má zájem lépe poznat jeho zdravotní stav a se znalostí věci na něj výchovně působit. Díky aktivním krokům matky bude [redacted] čerpat služby zařízení [redacted], kde je poskytována skupinová terapie nezletilým s obdobnými charakteristikami. Má domluvenu další péči o [redacted] v případě potřeby ([redacted] a možná hospitalizace) a počítá také s dalším výkonem ochranného léčení, dokud jej bude třeba. Soud proto dospěl k závěru, že matka je schopná péči o nezletilého adekvátně převzít. Navíc z vyjádření orgánu sociálněprávní ochrany dítěte vyplývá, že i intenzivní spolupráce s kurátorkou bude nadále probíhat tak, jak byla nastavena. To dává záruku, že pokud by bylo třeba přijmout jakékoliv opatření, je orgán sociálně právní ochrany dětí způsobilý iniciovat příslušné řízení u opatrovnického soudu. Vzhledem ke všem uvedeným skutečnostem tedy dospěl soud k závěru, že návrh ředitele zařízení je důvodný a ochrannou výchovu po dosažení jejího účelu zrušil. Nezjistil žádné překážky, které by tomuto postupu bránily.

Shodu s prvopisem potvrzuje Štěpánka Valachová.

19. Pouze na okraj pak soud uvádí, jak již bylo uvedeno výše, že podmíněné umístění nezletilého mimo zařízení pro výkon ochranné výchovy, jak je upraveno v § 23 ZSVM, nelze využít pro překážky citované z rozhodnutí Nejvyššího soudu v odstavci č. 17 odůvodnění tohoto usnesení.

20. Podle § 23 věty první zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, bylo-li možné zahájit řízení i bez návrhu rozhodl soud o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

21. Soud přiznal podle § 95 odst. 1 ZSVM opatrovníku Mgr. Michalu Janíkovi odměnu a náhradu hotových výdajů za výkon funkce opatrovníka v tomto řízení. Tarifní hodnota pro výpočet mimosoudní odměny se v daném případě stanoví podle § 10a ve spojení s § 10 odst. 3 písm. d) advokátního tarifu, tj. 50 000 Kč. Podle § 6 odst. 1 advokátního tarifu se výše mimosmluvní odměny stanoví podle sazby mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby a podle počtu úkonů právní služby, které opatrovník ve věci vykonal. Sazba mimosmluvní odměny v dané věci činí za jeden úkon právní služby podle § 7 bodu 5 advokátního tarifu (tj. z tarifní hodnoty přes 10 000 Kč do 200 000 Kč) částku 3 100 Kč. V dané věci učinil opatrovník tři úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, účast u jednání soudu dne 17. 4. 2024 a 15. 5. 2024). Ke každému úkonu náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. S ohledem na výše uvedené náleží opatrovníku odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 12 342 Kč, včetně 21 % DPH (ve výši 2 142 Kč). Tyto náklady platí stát.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, prostřednictvím Okresního soudu v Příbrami ke Krajskému soudu v Praze, který bude o případném odvolání rozhodovat.

Právo podat účinně odvolání nemá ten, kdo se jej výslovným prohlášením před soudem vzdal.

Příbram 15. května 2024

Mgr. Michaela Kalná v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje Štěpánka Valachová.